

Plocha střech pokrytých vegetací se v České republice rozrůstá

Zelené střechy jako součást adaptačních opatření na změnu klimatu

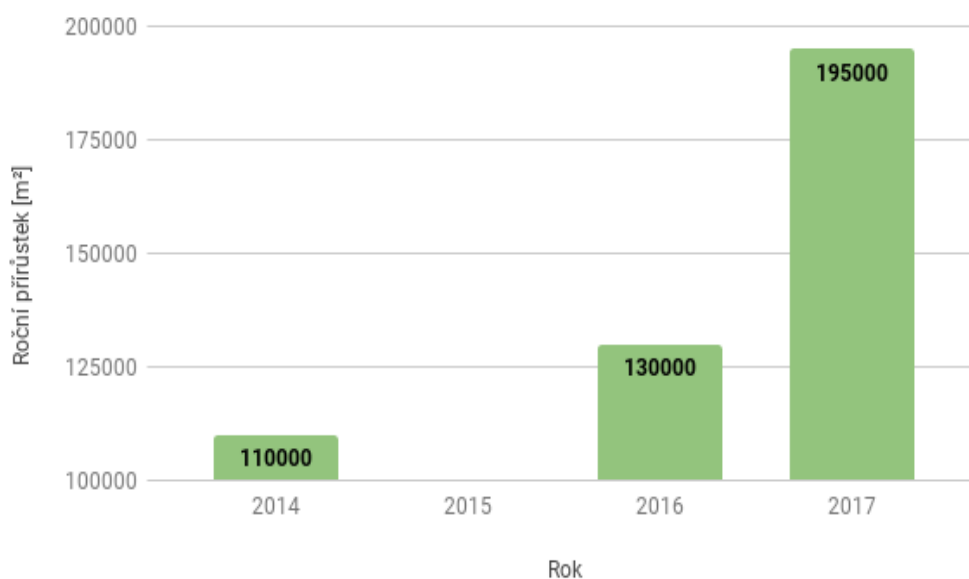
Střechy pokryté vegetací, neboli zelené střechy, patří mezi významná adaptační opatření na změnu klimatu. Mají řadu funkcí a pozitivních přínosů nejen pro vlastníky a uživatele dané nemovitosti, ale také pro široké okolí. Zelené střechy patří mezi tzv. přírodě blízká opatření využívající zelenou infrastrukturu. Svou nezastupitelnou roli mají především v hustě zastavěných územích měst, kde se nachází minimum zeleně. Vegetace zelených střechy mimo jiné zadržuje vodu, má tepelně izolační funkci, čímž se snižují náklady na chlazení budov a v omezené míře i na jejich vytápění, ukládá kysličník uhličitý a zachycuje škodlivé látky z ovzduší. Zeleň plní estetickou funkci. Poskytováním tohoto širšího spektra přínosů se zelené střechy liší od opatření založených na šedé infrastruktuře, která mají povětšinou technickou povahu a plní pouze základní funkci.

Zelené střechy byly v České republice dlouho vnímány spíše jako estetická než funkční záležitost. Současné problémy v důsledku klimatických změn a jejich působení na husté zástavby měst a jejich obyvatele však dávají zeleni na budovách nový rozměr. Nedostatečná kapacita kanalizace v době přívalových dešťů, znečištění ovzduší v důsledku zahušťování dopravy, hluchost, ztráta biodiverzity nebo problém městských tepelných ostrovů jsou některé z výzev, pro které zelené střechy nabízejí řešení.

Trh zelených střech v České republice v roce 2017

Na základě informací od členů odborné sekce Zelené střechy při Svazu zakládání a údržby zeleně a dalších informací z trhu jsme vypočítali, že v roce 2017 přibýlo na území České republiky 195 000 m² zelených střech, což je ekvivalent plochy odpovídající 18 fotbalovým hřištím nebo 4,3 násobku rozlohy Václavského náměstí. Oproti roku 2016, kdy přírůstek plochy zelených střech činil 130 000 m², se jedná o meziroční nárůst 50 %. V roce 2015 se měření neuskutečnilo a historicky první měření v roce 2014 vyčíslovalo meziroční přírůstek na 110 000 m² zelených střech za daný rok.

Roční přírůstek plochy zelených střech v ČR [m²]

Příčiny výrazného meziročního růstu jsou především následující:

- Hospodářský růst spojený s růstem ve stavebnictví (meziroční zvýšení stavební výroby o více než 30 %, ČSÚ)
- Lepší cenová dostupnost zahraničních materiálů pro zelené střechy díky ukončení regulace měnového kurzu
- Rozšiřující se trendy udržitelnosti ve výstavbě, díky nimž zelené střechy už nejsou vnímány jako statky luxusní, ale jako normální a běžně dostupné
- Veřejná podpora zelených střech v rámci programu Nová zelená úsporám
- Politická podpora zelených střech ve městech zahrnující zelené střechy do adaptačních opatření na změnu klimatu
- Rostoucí povědomí o přínosech zelených střech mezi širokou veřejností

Extenzivní a intenzivní zelené střechy

Většina zelených střech v roce 2017 (77 %, 150 000 m²) byla založena jako extenzivní a menší část (23 %, 45 000 m²) byly intenzivní zelené střechy. Vegetaci na extenzivních zelených střechách tvoří většinou rozchodníky, trávy a další rostliny, které mají nízké nároky na péči a jsou schopné se přizpůsobit extrémním podmínkám stanoviště. Extenzivní zelené střechy jsou obvykle nepochozí. Intenzivní zelené střechy zahrnují rozmanité rostliny (stromy, keře, trávník) a architektonické prvky (chodníky, dětská hřiště, venkovní posezení), podobně jako parky a zahrady na rostlém terénu. Často vznikají na střechách podzemních parkovišť, kde si lidé ani většinou neuvědomují, že se jedná o vegetaci na stavební konstrukci. Intenzivní zelené střechy vyžadují instalaci závlahy.

Financování výstavby zelených střech

Poměr veřejného a soukromého financování výstavby zelených střech je výrazně vychýlen směrem

k soukromému sektoru. Na jednu veřejnou zakázku se zelenou střechou připadá přibližně devět zelených střech financovaných soukromým investorem, ať už jde o majitele rodinných domů, developery, majitele administrativních objektů a jiné. Soukromý investor sice nese plné náklady na zbudování a provoz zelené střechy, ale sám je příjemcem pouze části plynoucích užitků. Zelená střecha má pozitivní dopad na blízké okolí a přeneseně pak na celou společnost, která z nich jako celek profituje, aniž by se na jejich realizaci či financování významně podílela. Proto by měly města a obce výstavbu zelených střech na svém území podporovat.

Svaz zakládání a údržby zeleně vydal koncem roku 2017 publikaci **Způsoby systémové podpory výstavby zelených střech**. Publikace vyčísľuje nejčastěji zmiňované důvody pro podporu zelených střech z pohledu ekonomie prostřednictvím peněžních užitků. Následně se stručně zabývá legislativními podmínkami pro zelené střechy a v další části předkládá konkrétní opatření využívaná pro podporu výstavby zelených střech v Evropě a ve světě. Na závěr jsou formulována doporučení pro zavádění takových programů v prostředí České republiky.

Publikace je primárně určena pro zástupce státní správy a samosprávy, odbory životního prostředí, územního plánování apod. Publikaci zašleme na příslušné odbory na vyžádání v tištěné podobě, nebo je k dispozici v elektronické podobě volně ke stažení na www.zelenestrechy.info.

Realizace zelených střech – práce pro profesionály

Velikost trhu se zelenými střechami dosáhla v roce 2017 hodnoty 330 mil. Kč (měřeno celkovým obratem odvětví) a z hlediska zaměstnanosti tvořilo odvětví zelených střech v loňském roce přibližně 315 pracovních míst.

Dodavateli zelených střech jsou specializované realizační firmy a některé zahradnické a stavební firmy. Realizace zeleně na konstrukcích má svá specifika jak po technické stránce, tak z hlediska náročnějších stanovištních podmínek pro rostliny. Odborná sekce Zelené střechy, která vznikla při Svazu zakládání a údržby zeleně v roce 2013, sdružuje firmy podnikající v oblasti zahradní a krajinářské tvorby a profesně se zabývající projektováním, realizací či dodávkou materiálů pro vegetační střechy. Sekce Zelené střechy je členem evropské organizace Europäische Föderation der Bauwerksbegrünungsverbände – EFB. Každoročně pořádá nejen pro svoje členy řadu školení, seminářů a exkurzí. V roce 2016 vydala dokument „*Vegetační souvrství zelených střech – standardy pro navrhování, provádění a údržbu*“, který je k dispozici na webových stránkách www.zelenestrechy.info. Standardy popisují různé způsoby ozelenění střech a rovněž používané materiály a vegetaci. Mají sloužit jako doporučení pro projektanty, investory a zhotovitele.

Majitelé, investoři, zhotovitelé či projektanti zelených střech se mohou v roce 2018 zapojit již do pátého ročníku celostátní soutěže *Zelená střecha roku*.

Více informací:

Ing. Jana Šimečková, tel: 777 581 544, e-mail: info@szuz.cz

Ing. Pavel Dostal, tel. 607 181 188, e-mail: pavel@greenville.cz

Svaz zakládání a údržby zeleně, Údolní 33, 602 00 Brno

www.szuz.cz, www.zelenestrechy.info